HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דאם כן קשיא הלכתא אהלכתא דקיימא לן (א)הלכתא כרב נחמן בדיני ובהא אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבן גמליאל אלא לאו ש"מ כדמשנינן ש"מ: **מתני'** (ב)היא אומרת מוכת עץ אני והוא אומר לא כי אלא דרוסת איש את (א)רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים נאמנת ורבי יהושע אומר לא מפיה אנו חיין אלא הרי זו בחזקת דרוסת איש עד שתביא ראיה לדבריה: **גמ'** טענתייהו במאי (ג)רבי יוחנן אמר במאתים ומנה רבי אלעזר אמר במנה ולא כלום רבי יוחנן אמר במאתים ומנה סבר לה (ד)כר"מ דאמר בין הכיר בה ובין לא הכיר בה מאתים ורבי אלעזר אומר במנה ולא כלום סבר לה כרבנן דאמרי בין הכיר בה בין לא הכיר בה מנה בשלמא ר' אלעזר לא קאמר כר' יוחנן דקא מוקי לה כרבנן אלא רבי יוחנן מ"ט לא אמר כר' אלעזר קסבר כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה הכא הוא קאמר מנה והיא קאמרה מנה מאי איכא בין טענה דידיה לטענה דידה בשלמא לר' אלעזר היינו דקתני תרתי חדא לאפוקי מדרמי בר חמא וחדא לאפוקי מדרב חייא בר אבין א"ר ששת אלא לר' יוחנן תרתי למה לי חדא להודיעך כחו דרבן גמליאל וחדא להודיעך כחו דרבי יהושע קמייתא להודיעך כחו דרבי יהושע דאף על גב דאיכא למימר מיגו לא מהימנא בתרייתא להודיעך כחו דרבן גמליאל דאע"ג דליכא למימר מיגו מהימנא: **מתני'** (ה)ראוה מדברת עם אחד ואמרו לה מה טיבו של איש זה איש פלוני וכהן הוא (ב)רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים נאמנת ור' יהושע אומר לא מפיה אנו חיין אלא הרי זו בחזקת בעולה °לנתין ולממזר עד שתביא ראיה לדבריה (ו)היתה מעוברת ואמרו לה מה טיבו של עובר זה מאיש פלוני וכהן הוא (ג)רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים נאמנת ור' יהושע אומר לא מפיה אנו חיין אלא הרי זו בחזקת מעוברת לנתין ולממזר עד שתביא ראיה לדבריה: **גמ'** מאי מדברת (ז)זעירי אמר נסתרה רב אסי אמר (ד)נבעלה בשלמא לזעירי היינו דקתני מדברת אלא לרב אסי מאי מדברת (ח)לישנא מעליא כדכתיב [1]אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און בשלמא לזעירי היינו דקתני תרתי מדברת ומעוברת אלא לרב אסי תרתי למה לי (ה)חדא להכשיר בה וחדא להכשיר בבתה (ט)הניחא למאן דאמר לדברי המכשיר בה מכשיר בבתה אלא למ"ד לדברי המכשיר בה פוסל בבתה מאי איכא למימר רב אסי סבר כמ"ד לדברי המכשיר בה מכשיר בבתה א"ל רב פפא לאביי לזעירי דאמר מאי מדברת נסתרה וא"ר יהושע לא מהימנא האמר רב (ו)(י)מלקין על היחוד ואין אוסרין על היחוד לימא דלא כר"י אפי' תימא ר' יהושע (כ)מעלה עשו ביוחסין מיתיבי ראוה שנכנסה עם אחד לסתר

או

דא"כ. דרב נחמן לא מיתוקם כרבן גמליאל אלא כרבי יהושע קשיא הלכתא אהלכתא: **מתני' דרוסת איש את.** קודם שארסתיך: **גמ' טענתייהו במאי.** מה היא תובעתו ומה הוא רוצה ליתן: **במאתים ומנה.** היא אומרת מוכת עץ אני ויש לי מאתים ואע"פ שלא הכרת בי והוא אומר דרוסת איש את ואין לך אלא מנה וקסבר כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה: **במנה ולא כלום.** היא תובעת מנה והוא אומר אין ליך כלום: **סבר לה.** תנא דמתני' דאילו רבי יוחנן לא שביק רבנן ועביד כר"מ: **קסבר.** ר' יוחנן כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה מנה הלכך על כרחך מוכת עץ דמתני' ר"מ היא דאמר מאתים והוא אומר דרוסת איש את ויש ליך מנה דאי רבנן היא לא תבעה אלא מנה והוא אומר דרוסת איש את ויש לך מנה מאי איכא בין טענתא דידיה לטענתא דידה: **בשלמא לרבי אלעזר.** דאמר דרוסת איש אין לה כלום: **היינו דקתני תרתי.** בבי במתני' גבי פלוגתא דממונא היא אומרת משארסתני נאנסתי והיא אומרת מוכת עץ אני: **חדא לאפוקי מדרמי בר חמא וחדא לאפוקי כו'.** היא אומרת משארסתני נאנסתי תנא למיתני בה והיה מקחי מקח טעות לגמרי משמע ואין לה כלום לאפוקי מדרב חייא בר אבין דאמר לעיל (דף יא:) כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה ותנא היא אומרת מוכת עץ אני לאפוקי מדרמי בר חמא דאמר לעיל [שם] גבי מוכת עץ אבל לא הכיר בה דברי הכל ולא כלום: **אלא לרבי יוחנן.** דאמר כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה אם כן מאי מקח טעות דקתני אמאתים אבל מנה יש לה למה לי למיתני כלל להאי אי לאשמועינן פלוגתא דרבן גמליאל ור' יהושע בברי ושמא ואוקי ממונא בחזקת מריה ליתני חדא לאפוקי מדרמי בר חמא ולאשמעינן פלוגתייהו: **דאיכא למימר מגו.** מגו דאי בעיא אמרה מוכת עץ אני: **בתרייתא.** ליכא למימר מגו לר' יוחנן דמוקי מתני' כרבי מאיר דאמר מוכת עץ שלא הכיר בה כתובתה מאתים ליכא שום מגו דמה לי אומרת מוכת עץ אני תחתיך מה לי אמרה מעיקרא: **מתני'** (ל)[**ראוה מדברת.** בפנויה ומשום חששא דפסולין לנתין ולממזר וכיון שנבעלה לפסול פסלה מן הכהונה]: **נאמנת.** וכשרה לכהונה ולא מספקינן לה בנבעלה לפסול לה: **היתה מעוברת כו'.** בגמ' מפרש תרתי למה לי: **גמ' נסתרה.** ואע"פ שלא ראוה שנבעלה נפסלה לכהונה לרבי יהושע כדלקמן דמעלה עשו ביוחסין: **אכלה ומחתה פיה.** אלמא נקט תשמיש בלשון אכילה: **בשלמא לזעירי היינו דקתני תרתי מדברת.** להודיעך כחו דר' יהושע דאע"ג דלא ראוה שנבעלה פסולה ומעוברת להודיעך כחו דרבן גמליאל: **בבתה.** אם העובר הזה נקבה תנשא לכהונה לר"ג דאי אשמועינן בדידה הוה אמינא איהי הואיל דהוה לה חזקה דכשרות מעיקרא אמרי' אוקמה אחזקה ואל תפסילנה מספק אבל עובר דלא הוה ליה חזקה דכשרות אימא לא: **הניחא למ"ד כו'.** לקמן בשמעתין [ע"ב]: **מאי איכא למימר.** תרתי להכשיר בה למה לי כיון דמדברת ברואה שנבעלה: **מלקין על היחוד.** מכת מרדות: **ואין אוסרין.** אשה על בעלה בשביל יחוד בעלמא: **לימא דלא כרבי יהושע.** דמשום יחוד מחזיק לה בנבעלת: **ביוחסין.** בכהונה: **לסתר.** משמע יחוד בעלמא:

לחורבה

רב אסי אמר נבעלה. אבל נסתרה מודה ר' יהושע דנאמנת לומר לכשר נבעלתי במגו דאי בעיא אמרה לא נבעלתי וא"ת והא רבי יהושע לית ליה מגו גבי משארסתני נאנסתי ויש לומר דהתם לא הוי מגו גמור דהא אפילו אמרה מוכת עץ אני אינה נאמנת לרבי יהושע כדתנן במתני' ולא קרי ליה מגו אלא לפי שהיא °טענה מעולה ביותר: **חדא** להכשיר בה וחדא להכשיר בבתה. וצריכי תרוייהו חדא להודיעך כחו דרבן גמליאל וחדא להודיעך כחו דרבי יהושע: **לדברי** המכשיר בה פוסל בבתה. ומעוברת דנקט משום לישנא מעליא: **ואין** אוסרין על היחוד לימא דלא כרבי יהושע. תימה לרשב"א דלזעירי (נמי) דאמר נסתרה איירי כגון דמודה היא שנבעלה דאי אמרה לא נבעלתי אם כן הוי ספק ספיקא דמכשיר רבי יהושע כדאמר לקמן התם ספק ספיקא ויש לומר דלעולם איירי דקאמרה לא נבעלה וחשיב ליה חדא ספיקא משום דאין אפוטרופוס לעריות אבל קשה דבהדי' משמע בריש פרק שני (לקמן טז.) דאיירי בנבעלת דקאמר הניחא לזעירי דאמר מאי מדברת נסתרה דמגו דאי בעיא אמרה לא נבעלתי מהימנא כו' לכך נראה דפריך לזעירי דבספיקא חדא אסרינן לה והא יחוד דאשת איש דספיקא חדא היא ואין אוסרים על היחוד וק"ק דלכאורה נראה דיחוד איחוד פריך מדפריך לזעירי ולא לרב אסי: **מעלה** עשו ביוחסין. תימה דמשמע דאין אוסרין על היחוד איירי באשת איש ולא בפנויה ובסוף קדושין (דף פא. ושם) מוקי מלקין על היחוד דוקא בפנויה אבל באשת איש לא דאתה מוציא לעז על בניה ואפי' למר זוטרא דמלקין ומכריז באשת איש מודה דבפנויה נמי איירי ואור"ת דאף על גב דמלקין על היחוד איירי בפנויה אין אוסרין על היחוד לא איירי אלא באשת איש (מ) וא"ת והא אמרינן בפ' בתרא דנדרים (דף צא:) גבי ההוא נואף דעייל לגבה דההיא איתתא אמר ליה נואף לא תיכול מינהון דטעמינהו חויא אמר רבא איתתא שריא אם איתא דעבד איסורא ניחא ליה דלימות משמע דאי לאו האי טעמא היתה נאסרת על ידי יחוד ויש לומר דנואף שאני וה"ר יוסף דשליטן תירץ דאין אוסרים על היחוד איירי בפנויה כמו מלקין על היחוד ולא איירי לכהונה אלא אין אוסרין אותה לבנו כשתתייחד עם אביו לרבי יהודה דאסר באנוסת אביו (יבמות דף צז.):

השבתנו

מסורת הש"ס

א) [קדושין נט: ב"מ קי.], ב) [לעיל יא: לקמן טז.], ג) [לקמן טז.], ד) [לעיל יא.], ה) [לקמן טז.], ו) שם קדושין עד. [עה.], ז) [לקמן טז. יבמות יא:], ח) [פסחים ג. וש"נ], ט) [קדושין עד.], י) שם פא., כ) [קדושין עג. לקמן טו.], ל) נ"י כ"י, מ) [מיהו קשה דלפריך מרב דאמר אין אוסרין על היחוד הוה ליה למיפרך מהא דקי"ל בכולי תלמודא וסתם משניות דאין אשה נאסרת על בעלה אלא על ידי קינוי וסתירה לכך נ"ל דרב איירי בפנויה דוקא וה"פ דמעלה עשו ביוחסין לאסור היכא דאמרה לכשר נבעלתי דמודה מיהא ולא מהימנינן לה במגו אבל אי אמרה לא נבעלתי בהא לא עשו מעלה ובהא איירי רב. ת"י],

תורה אור השלם

1. כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאָפֶת אָכְלָה וּמָחֲתָה פִיהָ וְאָמְרָה לֹא פָעַלְתִּי אָוֶן: משלי ל כ

גליון הש"ס

מתני' לנתין ולממזר עי' גיטין פט ע"א תוס' ד"ה בעולה ובמהרש"א שם: תוס' ד"ה רב אסי וכו' טענה מעולה ביותר. וכ"כ הרשב"א קדושין דף נ ע"א ד"ה הא:

מוסף רש"י

היא אומרת מוכת עץ אני. הנושא את האשה בחזקת בתולה ולא מצא לה בתולים, היא אומרת מוכת עץ אני כו' (לעיל יא:) שנתקע לה עץ באותו מקום (לעיל יא.). **בין הכיר בה.** כשכנסה וכתב לה כתובה היה יודע שהיא מוכת עץ (לעיל יא:). **איש פלוני וכהן הוא.** כלומר מיוחס הוא (קדושין עד.). **לישנא מעליא.** שמלוה ודרך נקיי הדעת לספר בלשון נקיה (פסחים ג.). **מלקין על היחוד.** מרדות, **ואין אוסרין.** אשת איש על בעלה מחמת **יחוד** (קדושין פא.).

תוספות רי"ד

דא"כ קשה הלכתא אהלכתא דקיי"ל הלכה כר"נ בדיני. ובהא אמר ר"י אמר שמואל הלכה כר"ג ש"מ: **מתני'** היא אומרת מוכת עץ אני והוא אומר לא כי אלא דרוסת איש את ר"ג ור"א אומרים נאמנת ור"י אומר לא מפיה אנו חיין אלא ה"ז בחזקת דרוסת איש עד שתביא ראיה לדבריה: טענתייהו במאי. פי' מה היא תובעתו ומה הוא רוצה ליתן ר' יוחנן אמר במאתים ומנה פי' היא אומרת מוכת עץ אני ויש לי מאתים ואע"פ שלא הכרת בי והוא אומר דרוסת איש את ואין לך אלא מנה וכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה וסבר לה כר"מ דאמר מוכת עץ בין הכיר בה בין לא הכיר בה כתובתה מאתים וכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה כתובתה מנה הלכך ע"כ מוכת עץ דמתני' ר"מ היא דאמר מאתים והוא אומר דרוסת איש את ואין לך אלא מנה דאי רבנן היא לא טענה אלא מנה מאי איכא בין טענה דידיה לטענה דידה במנה טענה לו ומנה מודה לה ופי' [המורה] סבר לה דלעיל סבר לה תנא דמתני' דאילו ר' יוחנן לא שביק רבנן ועביד כר"מ ור"א סבר במנה ולא כלום סבר לה

תוספות רי"ד (המשך)

כרבנן דאמרי בין הכיר בה בין לא הכיר בה כתובתה מנה וכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה אין לה כלום בשלמא ר"א לא אמר כר"י דקא מוקי לה כרבנן פי' במנה ולא כלום: היינו דקתני תרי בבא במתני' גבי פלוגתא דממונא היא אומרת משארסתני נאנסתי וכו' והוא אומר לא כי והיה מקחי מקח טעות ומקח טעות לגמרי משמע ואין לה כלום אלא ר"י מ"ט לא אמר כר"א קסבר כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה הכא הוא אומר מנה והיא אומרת מנה מאי איכא בין טענתה לטענתיה והלכתא כר"א דקיימי רבא ורב אשי כוותיה דכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה אין לה כלום כדכתיבנא לעיל ובמוכת עץ נמי הלכתא כרבנן דאמרי מנה: **מתני'** ראוה מדברת עם א' מה טיבו של זה איש פלוני וכהן הוא ר"ג ור"א אומרים נאמנת ור"י אומר לא מפיה אנו חיין אלא ה"ז בחזקת בעולה לנתין ולממזר עד שתביא ראיה לדבריה היתה מעוברת מה טיבו של עובר זה מאיש פלוני וכהן הוא ר"ג ור"א אומרים נאמנת ור"י אומר לא מפיה אנו חיין אלא ה"ז בחזקת מעוברת מנתין וממזר עד שתביא ראיה לדבריה: וכהן הוא פי' מיוחס ולא כהן ממש שאינה נאמנת להחזיק העובר בחזקת כהן אלא בחזקת כשר שאם הוא בת תנשא לכהונה: מאי מדברת זעירא אמר נסתרה ואע"פ שלא ראוה שנבעלה פסולה לכהונה לר"י כדלקמן שמעלה עשו ביוחסין ור"א אמר נבעלה בשלמא לזעירא היינו דקתני מדברת אלא לר"א מאי מדברת לישנא מעליא כדכתיב אכלה ומחתה פיה וגו' פי' נקט תשמיש בלשון אכילה בשלמא לזעירי היינו דקתני תרתי מדברת ומעוברת פי' מדברת להודיעך כחו דר"י דאפילו בעדי יחוד בלבד אסורה היא לכהן משום דמעלה עשו ביוחסין ומעוברת להודיעך כחו דר"ג אלא לר"א תרתי למה לי פי' לתני מדברת וכ"ש מעוברת. חדא להכשיר בה וחדא להכשיר בבתה דאתמר ר"י אמר לדברי המכשיר בה מכשיר בבתה לדברי הפוסל בה פוסל בבתה ור"א אומר אף לדברי המכשיר בה פוסל בבתה דבשלמא איהי אית לה חזקה דכשרות פי' מעיקרא ואוקמה אחזקה ולא תפסלנה מספק אבל בתה לית לה חזקה דכשרות והלכתא כר' יוחנן דהוא רביה דר"א שאין הלכה כתלמיד במקום הרב ותו דקאי כאבא שאול דתנן בעשרה יוחסין אבא שאול היה קורא לשתוקי בדוקי ואמרי' בגמ' מאי בדוקי שבודקין את אמו ואי אמרה לכשר נבעלתי נאמנת ואע"ג דאיכא רוב פסולים אצלה וא"ר הל' כאבא שאול: א"ל ר"פ לאביי לזעירי דאמר נסתרה ור"י דלא מהימנא הא דאמר רב מלקין על

עין משפט נר מצוה

עט א מיי' פי"א מהל' אישות הלכה י טוש"ע אה"ע סימן סח סעיף ט:

פ ב ג ד ה מיי' פט"ו מהלכות איסורי ביאה הלכה יא ופי"ח הלכה יג יד סמג לאוין קכא טור שו"ע שם סי' ו סעיף יז:

פא ו מיי' פכ"ב שם הל' ג סמג לאוין רכו טוש"ע שם סימן כב סעיף ג: